

The English version of this Decision immediately follows

המרכז הבינתחומי הרצליה

י' באייר תשפ"א
22 באפריל 2021

תיק משמעת מס' 05/2021
בעניין הסטודנטית פלונית - (להלן: **הסטודנטית**)

החלטה

א. מבוא

1. הסטודנטית הנילוונה לומדת לקראת תואר ראשון במרכז הבינתחומי הרצליה (להלן: "**הסטודנטית**"). הסטודנטית הואשמה בקובלנה משמעתית, המתבססת על תלונה של מרצה פלוני (להלן: "**המרצה**"), בהונאה בבחינה ו/או בהפרה של הוראות המתייחסות לאותה בחינה, בקורס חובה בהנחיית המרצה המלומד. בעת ההיא הייתה הסטודנטית בשלהי השנה השנייה ללימודיה.

2. לפיכך הואשמה הסטודנטית בהפרת **סעיפים 2(3) ו/או 2(6) לתקנון המשמעת של המרכז הבינתחומי** (להלן: "**תקנון המשמעת**"). אולם **הדין התמקד, לבקשת הצדדים, אך ורק בשאלת ההונאה**.

3. בשני דיונים שנערכו בפניי בעניינה של הסטודנטית במהלך יום ראשון, ה-31.1.2021 (בשעה 11:30) ובמהלך יום שלישי, ה-16.2.2021 (בשעה 10:00), שניהם בהיוועדות חזותית בשל משבר הקורונה (בהסכמת הכול), נכחו הקובלת הנכבדה, **גב' אורלי שקד**; **ב"כ** הקובלת המלומדת, **עו"ד גב' שרון ציונוב**; רכזת ועדת המשמעת ורושמת הפרוטוקול, **גב' אורית לייזר**; המרצה - המתלונן; **והסטודנטית**, שיוצגה על-ידי **ב"כ** המלומדת, **עו"ד גב' אביטל בן-נון**.

ב. שאלת האשמה

4. יש להבהיר כי **האישום נוגע כולו לשאלה אחת בלבד בבחינה (שאלה מס' 3, בעמ' 2-3 למבחן)**, אשר **משקלה 18 נקודות מסך הבחינה** (100 נקודות). הסטודנטית השתמשה באותה שאלה 3 במבחן מסוים **שלא** נלמד בקורס (ראו תלונת המרצה ועדותו בעמ' 9-10 לפרוטוקול מיום 31.1.2021). זו הסיבה הראשונית לחשדו המוצדק של המרצה המלומד ויש לומר כי **אכן מדובר בחשד סביר**. החשד התחזק בעקבות **שיחת בירור בזום**, שקיימו המרצה והמתרגל עם הסטודנטית ביום 4.8.2020 (להלן: "**שיחת הבירור בזום**"). במסגרת אותה שיחה הסטודנטית לא ידעה להסביר את הפתרון של שאלה 3, כך המרצה, ולכן הוא הסיק שמדובר בהעתקה, מבלי שהוא יודע להסביר כיצד זו בוצעה ומבלי שצפה בצילום של מהלך הבחינה, שכן לא מצא כל צורך בכך לאור ביטחונו המלא בשתי הראיות הנסיבתיות שלפניו, המלמדות, למיטב הבנתו, על עשייה פסולה (ראו עדות המרצה בעמ' 10-11 לפרוטוקול מיום 31.1.2021 ובעמ' 2, 7 ו-12 לפרוטוקול מיום 16.2.2021).

5. **הקובלת, ב"כ והעזר מטעמן, המרצה המלומד** (להלן: "**התביעה**"), נשמעו בעל-פה והם עומדים על דעתם בכתובים כי **מדובר בהעתקה**, כאמור בתלונה ובפס' 4 לעיל; ואילו **הסטודנטית ועורכת-הדין המלומדת מטעמה** (להלן: "**ההגנה**"), בכתובים ובעל-פה, טוענות בדבקות כי **אין מדובר בהעתקה**. השתיים מדגישות, כי **מדובר**

בשאלה אחת בלבד (של 18 נק') וכי אין שום טענה מצד המרצה המלומד כנגד יתר השאלות עליהן השיבה הסטודנטית באותו מבחן, בלשונו של המרצה עצמו: "אני רוצה לציין שלמעט שאלה 3 שאר השאלות ששאלתי אותה היא ידעה להסביר יחסית יפה" [עמ' 9 לפרוטוקול מיום 31.1.2021, בהתייחס לשיחת הברור בזום].

6. כולנו יודעים כי האמת פנים רבות לה. כל צד והאמת שלו, **התביעה** הבטוחה כי בוצעה העתקה מחד גיסא וההגנה המכחישה מכל וכל מאידך גיסא, והוא שאמרתי בדיון: "יש פה שני צדדים שמאמינים באמת שלהם" (עמ' 8 לפרוטוקול מיום 16.2.2021). **המרצה הנכבד** והאמת שלו חוזר ומדגיש בכל רגע נתון כי: "מדובר בהעתקה" (עמ' 10 לפרוטוקול מיום 31.1.2021); "יש ראיות חותכות" (עמ' 11 לפרוטוקול מיום 31.1.2021); "יש פה העתקה במאה אחוז" (עמ' 13 לפרוטוקול מיום 31.1.2021); "אני בטוח בהעתקה" (עמ' 2 לפרוטוקול מיום 16.2.2021). עמדתו הנחרצת של המרצה מתבססת על שתי ראיות נסיבתיות: הראיה הראשונה היא העובדה עליה אין חולק לפיה הסטודנטית השתמשה לצורך פתרון שאלה 3 במבחן מסוים (להלן: "המשפט"), **שלא נלמד בקורס** (ראו פס' 4 לעיל וכן תלונתו של המרצה ודבריו בעמ' 9 לפרוטוקול מיום 31.1.2021). בהמשך ישיר לכך, **הראיה הנסיבתית השנייה**, היא שיחת הברור בזום, שקוימה ביום 4.8.2020, כשלושה שבועות לאחר הבחינה. במסגרת אותה שיחה, כאמור, הסטודנטית לא ידעה להסביר את אותו משפט, כך המרצה הנכבד (ראו תלונתו של המרצה וכן דבריו בעמ' 9 - 10 לפרוטוקול מיום 31.1.2021 ובעמ' 7 לפרוטוקול מיום 16.2.2021). יודגש שוב, כי המרצה הסביר כי שתי הראיות הנסיבתיות הללו הספיקו לו על-מנת להגיע למסקנה חד-משמעית כי מדובר בהעתקה ולכן נמנע מלצפות בצילום של התנהלות הסטודנטית בעת הבחינה, בלשונו: "לא צפיתי בצילום של הבחינה, אני בטוח בהעתקה לא מצאתי צורך" (עמ' 2 לפרוטוקול מיום 16.2.2021; כן ראו פס' 4 לעיל).

7. מנגד, **הסטודנטית** והאמת שלה, זו עומדת על כך **שלא מדובר בהעתקה או בהסתייעות באחר**, וזאת למן תגובתה הכתובה לתלונה מיום 21.8.2020: "אני סטודנטית רצינית, שתמיד שואפת ללמוד עוד ולראיה התקופה שלי במרכז, בצבא ובבית הספר. מבחינתי קודים של טוהר הבחינות, אמינות ואחריות אישית הם בל יעברו וחלק בלתי נפרד ממני", דרך עדותה בפני שגובתה בראיות משמעותיות (ראו עמ' 5 - 6 ועמ' 14 לפרוטוקול הדיון מיום 16.2.2021) ועד לסיכומים המפורטים שהגישה באת-כוחה המלומדת ובצמוד להם הראיות התומכות בעמדתה ובהן העתק האי-מיילים ששלחה הסטודנטית אל המרצה בסמוך לאותה שיחת ברור בזום (כרבע שעה לאחר השיחה - ראו בתשובה לשאלתי בעמ' 10 לפרוטוקול מיום 16.2.2021); היסטוריית החיפוש באינטרנט שביצעה הסטודנטית בעת הלמידה לבחינה; תצהיר מטעמה של עורכת דין התומך בעמדת הסטודנטית; צילומי מסך מהמחשב האישי שלה מתקופת הלמידה לבחינה וגיליון הציונים של הסטודנטית.

8. אכן, האמת הינה מושג חמקמק. בטוחני, כי **התביעה** מאמינה בלב שלם באמת הסובייקטיבית שלה כי **מדובר בהעתקה** ולראיה הציגה את שתי הראיות הנסיבתיות המדוברות מטעמה ולפיכך עמדתה כי קיימת אשמה ומתחייבת הרשעה; ואילו **ההגנה** בשלה, זו מאמינה בלב שלם באמת הסובייקטיבית שלה כי **אין מדובר בהעתקה** ולראיה הציגה מספר ראיות נסיבתיות מטעמה, המפורטות בפס' 7 לעיל, ולפיכך זעקת חפות הושמעה ונקראתי לזכות מן האשמה ולו מן הספק.

9. אמירה שגורה היא כי "אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות" (בבלי סנהדרין ו' ע"ב) ולכן עלי לפסוק על בסיס הראיות שבפני על-מנת להגיע עד כמה שניתן אל "האמת העובדתית". משימה זו אינה פשוטה, כל שכן במקרה

שמבוסס על ראיות נסיבתיות. עדיין מתחייב להכריע בין האמיתות ולקבוע "אמת משפטית" חד-משמעית, בבחינת "אמת מוסדית" על-פיה ינהגו הצדדים, בתקווה כי זו תהיה קרובה עד כמה שניתן אל "האמת העובדתית" החבויה [לכל אלה ראו לאחרונה עמרי אסנהיים ואסף פורת "אמת משפטית ו'אמת עובדתית' - על משפט, תקשורת ותפקיד העיתונות החוקרת" **ספר מנחם פינקלשטיין** 425 (שרון אפק ואח' עורכים, 2020)].

10. כמקובל במקומותינו קוים הליך בירור הוגן במסגרתו הקשבתי לדברי הצדדים בקשב רב, קראתי את כל החומרים הרבים שבתיק, לפני הדיונים ולאחריהם, ושאלתי את הצדדים שאלות הבהרה שונות במהלך שני הדיונים בפני. לבסוף, הגעתי למסקנה כי התלונה לא הוכחה ברמת ההוכחה המתבקשת בתיק משמעתי, המתבסס על ראיות נסיבתיות ומתייחס לאישום חמור של הונאה בבחינה. לאור ספק שמקנן בי החלטתי לזכות את הסטודנטית מחמת הספק מהעבירות שיוחסו לה בקובלנה.

11. **אפרט בקצרה את הטעמים שהביאוני למסקנת החפות. ראשית,** לא הוצגה שום ראיה ישירה להעתקה במהלך הבחינה ואילו **שתי הראיות הנסיבתיות** שהוצגו לא הביאוני לידי מסקנה כי מדובר בהעתקה מעל לכל ספק סביר¹. **אסביר,** לגבי **הראיה הנסיבתית הראשונה**, בדמות השימוש במשפט שלא נלמד בקורס (אותו "מבחן"), סיפקה ההגנה הסבר, המגובה בראיות, לפיו הסטודנטית לא העתיקה את המשפט ולא נעזרה באיש אלא למדה את המשפט מתוך אתר האינטרנט של אוניברסיטת אריאל, מה גם שהיא ציינה על-גבי הבחינה עצמה (בעמ' 2) כי כלל אינה בטוחה לגבי הפתרון והסבירה מה רצתה להראות, כפי שניתן לראות במסמך הבחינה עצמו של הסטודנטית שהוצג בדיון והוגש לעיוני (יוער כי הסטודנטית אף ציינה בעדותה בפני ביום 16.2.2021, כי ניסתה לשאול את המתרגלת בנוגע לאותה שאלה אך לא צלחה)²; ואילו לגבי **הראיה הנסיבתית השנייה**, בדמות **שיחת הברור בזום**, במסגרתה הסטודנטית לא ידעה להסביר את אותו משפט, סיפקה ההגנה ראיות המייצרות ספק סביר: ההגנה טוענת כי בנסיבות בהן נערכה שיחת הברור, 20 יום לאחר מועד הבחינה, הייתה הסטודנטית בחופשה משפחתית מחוץ לביתה והייתה לחוצה מאוד והתקשתה להתרכז (ראו דברי הסטודנטית במכתב התגובה שלה לתלונת המרצה מיום 21.8.2021 וכן עדותה בעמ' 5, 14 - 15 לפרוטוקול מיום 16.2.2021)³. היא אמנם לא זכרה במהלך השיחה מהיכן נלקח אותו משפט אך מיד לאחר תום השיחה העבירה למרצה הודעות דואר אלקטרוני ובהן לינק לאותו משפט שבו השתמשה לפתרון השאלה שבמחלוקת, מתוך אתר האינטרנט של אוניברסיטת אריאל [כמובן, שהודעות הדוא"ל וההיסטוריה של החיפוש, שביצעה הסטודנטית, הוצגו בדיון

¹ אסביר כי ראיה נסיבתית היא כזו המוכיחה נסיבה, ועל-בסיס הנסיבה ניתן להסיק - על דרך ההיגיון והסבירות - את העובדה הטעונה הוכחה; ואילו ראיה ישירה היא ראיה המוכיחה במישרין את אחת מן העובדות השנויות במחלוקת, המהוות בסיס לעבירה [פסי' 7 לפסק-דין של כב' השופט הנדל בע"פ 7644/17 גראד נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 21.10.2018)].

לעניין זיכוי המתבסס על ראיות נסיבתיות ראו ע"פ 2132/04 קייס נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 28.5.2007); ע"פ 10033/17 שאכר נ' מדינת ישראל (11.12.2019); ואילו לעניין זיכוי המתבסס על ראיות נסיבתיות ראו עמ' 2-3 לסיכומי ההגנה וכן ראו עמדות הרוב בע"פ 10479/08 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 11.6.2009) ובע"פ 2697/14 חדאד נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 6.9.2016) ועמדת בית המשפט העליון פה-אחד בע"פ 6392/13 מדינת ישראל נ' קריאף (21.1.2015). עוד ראו ניל הנדל ומיכאל כהן ראיה נסיבתית בעניין מעמדן של ראיות נסיבתיות בפלילים - מבט אמפירי על הרשעות שגויות" 361 ספר יורם דנציגר (לימור זר גוטמן ואח' עורכים, 2019).

² בלשונה של הסטודנטית: "הגעתי מוכנה, השארתי את השאלה לסוף, כשהרמתי את היד לשאול את המתרגלת, כנראה היו המון שאלות בזום, לא ענו לי, אני התלבטתי אם להגיש ככה או לא" (עמ' 14 לפרוטוקול מיום 16.2.2021).

³ "כך למשל, בלשונה של הסטודנטית: "הייתי בלחץ מאוד גדול לפני השיחה ובזמן השיחה... אני מעולם לא הייתי בסיטואציה כזו, הייתי נתונה בלחץ מאוד גדול... לא ידעתי שלאחר שבועיים וחצי, כשאני בלחץ ובהרגשה נוראית, אעמוד שוב למבחן בנושא" (עמ' 2 למכתב התגובה); "הייתי ממש בלחץ, חשוב לי לציין שבתקופה הזאת של עננה מעלי, אני בתקופה של זום. אני מתנצלת שאני בוכה אבל ניסיתי להסביר לך בשיחת הזום, שיש לי עוד מבחנים, היו לי חמישה מבחנים באותו סמסטר..." (שם, בעמ' 5 לפרוטוקול); "חשוב לי להבהיר, אני הייתי בכרמים בחופשה משפחתית, חיפשתי אינטרנט ומחשב... אחרי כמה דקות כשנרגעתי, הצלחתי לחשוב ולהיזכר מדובר במתמטיקה לא היה לי אפילו דף ועט... ברבע שעה בתחושת לחץ לבוא ולהגיד 'היא לא יודעת את החומר', שלחתי לך מייל עם הדברים" (שם, בעמ' 14 לפרוטוקול) (ההדגשות אינן במקור).

(ראו עמ' 5 לפרוטוקול הדיון מיום 16.2.2021) ואף הועברו לעיוני - **נספחים א' ו-ב'** לסיכומי ההגנה⁴; **שנית**, כאמור, **מדובר בהאשמה אחת ויחידה בלבד, המתמקדת כל כולה בשאלה אחת ספציפית מכל הבחינה (שאלה 3 שמשקלה 18% מהבחינה) ואין ולא היה שום חשד, ולו קל שבקלים, בנוגע לכל יתר השאלות בבחינה של הסטודנטית**, כפי שהמרצה הנכבד העיד בעצמו (ראו פס' 5 לעיל); **שלישית**, עיון בגיליון הציונים של **הסטודנטית**, שהוגש מטעמה (**נספח ה'** לסיכומי ההגנה), מלמד על כי **מדובר בסטודנטית רצינית וטובה** שממוצע ציוניה בשנה א' עמד על 81.13 ואילו ממוצע ציוניה בשנה ב' עמד על 82.38 (ללא הקורס בו עסקין). יודגש בהקשר זה כי אף המרצה והמתרגל הסכימו כי הסטודנטית הייתה נוכחת בכל ההרצאות וכי הייתה פעילה במהלך הקורס (ראו דברי המרצה בעמ' 13 לפרוטוקול מיום 16.2.2021 וכן צילומי מסך שהעבירה הסטודנטית באמצעות באת-כוחה במסגרת סיכומיה וסומנו **כנספח ו'** לסיכומים); **רביעית**, חלק מרכזי בעדותה של הסטודנטית, המתייחס להיסטוריית הגלישה של הסטודנטית במחשב האישי שלה במהלך לימודיה לקראת הבחינה (כולל התאריכים הרלוונטיים), זכה לאישוש במסגרת תצהירה של עו"ד ליאור גפן מיום 25.2.2021 (**נספח ג'** לסיכומי ההגנה), שניתן לבקשתי (ראו עמ' 9-10 לפרוטוקול מיום 16.2.2021). התצהיר תומך לדעתי בנרטיב של הסטודנטית ומלמד על האותנטיות שבגרסתה.

12. כלל הראיות שהציגה ההגנה מקימות אפשרות סבירה שאיננה אפסית, שיש בה לערער במידה הנדרשת את המערכת העובדתית שהציגה התביעה, כך שמסקנה חד-משמעית בדבר מעשה פסול מצד הסטודנטית לא תוכל לעמוד עוד לפי מבחני ההיגיון והסבירות. ויודגש, **"עסקין בסטנדרט של 'ספק סביר'". אין מדובר על ודאות מלאה או מוחלטת**" [פס' 8 לפסק-דין של כב' השופט הנדל בע"פ 7644/17 גראד נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 21.10.2018)] (להלן **"פסק דין גראד"**)⁵. אכן, כפי שמורנו כב' השופט הנדל, בפס' 8 לפסק-דין גראד, הכלל המרכזי בכל הנוגע לראיות נסיבתיות הוא **כלל המסקנה ההגיונית היחידה**. דהיינו, ניתן יהיה לקבוע כי הסטודנטית אכן העתיקה את שאלה 3 או נעזרה באחר בעניינה - אותו ממצא מתחייב השנוי במחלוקת בין הצדדים - על-סמך שתי הראיות הנסיבתיות שסיפקה התביעה **אך רק כאשר יוכח כי המעשה הפסול מתחייב מן הנסיבות כמסקנה אחת ויחידה**. כפועל יוצא מכך, **כלל שהעובדות שהוכחו מתיישבות באופן הגיוני גם עם הסבר אחר השולל את המעשה הפסול, או שנותר ספק בדבר אפשרותו של הסבר מסוים, כפי שאכן קרה בעניין שלפנינו, אין להסיק משתי הראיות הנסיבתיות את עובדת ההעתקה הטעונה הוכחה מעבר לכל ספק סביר ולא ניתן להרשיעה על בסיסן**.

13. אומנם, אין כל ספק כי הצגת הנסיבות המחשידות שהציג המרצה המלומד אומרת "דף שני" (בלשון חז"ל) ועמדתי היא כי בצדק רב העביר המרצה המסור את תלונתו לקובלת הנכבדה לצורך בירור ועשה כן מתוך אמונה שלמה בטוהר הבחינות ובטוהר המידות במסגרת המאבק העיקש בתופעת ההעתקות הפושה, למרבה הצער, באקדמיה בעקבות משבר הקורונה. אולם, כאמור, לאחר שמיעת העדויות ועיון בראיות הרבות שבתק **איני יכול לקבוע כמשפטן וכדיין משמעת, ברמה של מעבר לכל ספק סביר, כי העתקה היא האופציה היחידה**

⁴ יוער כי המרצה עצמו העיד במהלך הדיון כי **"אני מקבל שלחת חומר של אוניברסיטה אחרת"** (עמ' 6 לפרוטוקול מיום 16.2.2021).
⁵ כן ראו ע"פ 1003/92 בן סעיד רסלאן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 23.1.1997; ע"פ 3914/05 אחרר נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 10.11.2008).

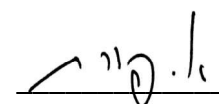
במקרה זה⁶. אומנם העתקה היא אופציה סבירה אך לא די בסבירות על-מנת להרשיע במקרה שלפנינו (ראו פס' 6 להחלטתי בתיק משמעת 9/2020 מיום 29.10.2020). כפי שמלמדת ההלכה הפסוקה: **"רק אם המסקנה המרשיעה גוברת באופן ברור והחלטי על כל תזה חלופית ולא נותרת כל מסקנה סבירה אחרת, ניתן לומר שאשמת הנאשם הוכחה מעל לכל ספק סביר"** [ע"פ 4354/08 מדינת ישראל נ' רבינוביץ', פס' 67 (פורסם בנבו, 22.4.2010); כן ראו לאחרונה החלטת הדיין הנכבד, עו"ד שלי מלכה, בתיק משמעת 14/2020 מיום 14.12.2020, בפס' 12 - 14]. בהקשר זה אפילו המרצה הנחרץ עצמו בהגנותו מסכים כי **"יכול להיות תיאורטית שהיא (הסטודנטית- א.פ.) ראתה את המשפט הזה וזכרה אותו, זאת גם אפשרות"** (עמ' 15 לפרוטוקול מיום 16.2.2021).

14. לאור כל האמור החלטתי בלב שלם **לזכות את הסטודנטית מחמת הספק**, שכן היה, כאמור, בכל הסבריה הנתמכים בראיות נסיבתיות ומצטברות משלה, כדי להטיל ספק בעוצמתן של שתי הראיות הנסיבתיות המפלילות שהציגה התביעה.

ג. סוף דבר

15. כאמור, מצאתי כי יש **לזכות את הסטודנטית מחמת הספק מהעבירות שיוחסו לה בקובלנה**.

החלטה זו תפורסם ללא ציון שמה של הסטודנטית או כל פרט מזהה אחר.

**ד"ר אסף פורת
הממונה על המשמעת**

⁶לעניין עקרון היסוד בדבר ספק סביר ראו עמ' 4 לסיכומי ההגנה וכן פס' 32 - 37 לפסק-דינו של כב' השופט דנציגר בע"פ 10479/08 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 11.6.2009); פס' 71 - 74 לפסק-דינו של כב' השופט גיוראן ופסק-דינו של כב' השופט הנדל בע"פ 9809/08 לזרובסקי נ' מדינת ישראל (25.11.2010).

without observing the video of the exam, since he did not find any reason in light of his complete confidence in the two circumstantial pieces of evidence before him, that demonstrate to the best of his knowledge a wrongful act (see the testimony of the lecturer on pp. 10-11 of the protocol of January 31, 2021 and pp. 2, 7 and 12 of the protocol of February 16, 2021).

5. **The Complainant, her representative and the witness on her behalf, the esteemed Lecturer** (hereinafter: "the prosecution"), were heard orally and stand by their viewpoint in writing that this is a case of **cheating**, as stated in the complaint and in clause 4 above; whereas the **student and the esteemed representative on her behalf** (hereinafter: the defense"), insistently argue in writing and orally, **that this is not a case of cheating**. The two emphasize that this concerns **one question only** (constituting 18 points) and **there is no claim on the part of the scholarly lecturer concerning the other questions she answered on the exam**; in the Lecturer's own words: **"I want to note that other than question 3 the other questions I asked her she knew how to explain relatively well"** [p. 9 of the protocol of January 31, 2021, in reference to the clarification call on Zoom].
6. We all know that the truth has many faces. Each party and his truth, **the claimant** who is certain that cheating was done on the one hand and the on the other hand the **defense** completely denies it and as I stated at the hearing: **"there are two sides who believe in their own truth"** (p. 8 of the protocol dated February 16, 2021). The honorable Lecturer and his truth reiterates at any given moment that: **this is a case of cheating**" (p. 10 of the protocol of January 31, 2021), **"there is conclusive evidence"** (p. 13 of the protocol of January 31, 2021), **"I am certain it was cheating"** (p. 2 of the protocol of February 16, 2021). The decisive position of the Lecturer is based on two circumstantial pieces of evidence: **the first** is the undisputed fact that the Student used a certain exam (hereinafter: "the theorem"), **that was not studied in the course** to solve question 3 (see paragraph 4 above and the complaint of the Lecturer and his statements on p. 9 of the protocol of January 31, 2021). Directly after that the **second piece of circumstantial evidence** is the clarification call on Zoom, held on August 4, 2020, about three weeks after the exam. During the call, as stated the Student did not know how to explain the same theorem, as stated by the honorable Lecturer (see the complaint of the Lecturer and his statements on pp. 9-10 of the protocol of January 31, 2021 and p. 7 of the protocol of February 16, 2021). It is again emphasized that the Lecturer explained that these two pieces of circumstantial evidence were sufficient for him to reach the unequivocal conclusion that this is a case of cheating and thus refrained from watching the video of the conduct of the Student during the exam, in his words: **"I did not view the video of the exam, I am certain of the cheating I did not see the need"** (p. 2 of the protocol of February 16, 2021, and see paragraph 4 above).
7. In contrast, **the Student** and her truth, in which she insists that this is not a case of cheating or getting help from another, and this is from her written response dated August 21, 2020: **"I am a serious student, who always strives to study more and as evidence is the period I was at IDC, in the army and at school. From**

my viewpoint codes of integrity of exams and trustworthiness and personal responsibility are inseparable and an integral part of me", throughout her testimony before me which was supported by significant evidence (see pp. 5-6 and p. 14 of the protocol of the hearing on February 16, 2021) and the detailed summaries submitted by the esteemed represented together with the evidence supporting her position including a copy of emails that the Student sent to the Lecturer close to time of the same clarification call on zoom (about 15 minutes following the call – see the response to my question on p. 10 of the protocol of February 16, 2021), the history of the searches of the Internet that the Student conducted when studying for the exam, an affidavit on behalf of her lawyer support the Student's position, photocopies of her personal computer screen from the period of studying for the exam and the Student's grade sheet.

8. Indeed, truth is an elusive term. I am certain that the prosecution believes wholeheartedly in its subjective truth that this is **a case of cheating** and as proof presented the two pieces of circumstantial evidence presented on its behalf and thus its position is that there is guilt that warrants conviction, whereas the **defense** on its part wholeheartedly believes in its subjective truth that this is not a case of cheating and as proof presented several pieces of evidence on its behalf, that are detailed in paragraph 7 above and thus a cry of innocence was heard and I was asked to acquit even due to doubt.
9. A common saying is that "a judge has only what he sees with his own eyes" (Bavli Sanhedrin, 672) and thus I must judge on the basis of the evidence before me in order to reach "the factual truth" as much as possible. This task is not simple, especially in a case based on circumstantial evidence. Still we must decide between the truths and determine the unequivocal "legal truth" in respect to the "institutional truth" by which the parties will act, with the hope that it will be as close as possible to the concealed "factual truth" [for this see recently Omri Assanheim and Assaf Porat "Legal Truth" and "Factual Truth" – On Law, Media and the Role of the Investigative Press" Menachem Finkelstein Book 425 (Sharon Afek et al. editors, 2020).
10. As is common here we held a just clarification process in which I very attentively listened to both sides, read all of vast material in the file before and after the hearing and I asked the parties different clarification questions during the two hearings held before me. In the end I reached the conclusion that the complaint was not proven to the level of proof required in a disciplinary file based on circumstantial evidence for the severe conviction of cheating on an exam. **Due to the doubt nested in me I have decided to acquit the Student of the offenses of which she is accused in the complaint due to reason of doubt.**
11. **I will briefly detail the reasons that brought me to the conclusion of acquittal.** **First**, no direct evidence of cheating during the exam was presented and **the two pieces of circumstantial evidence** that were presented did not bring me to the

conclusion that this is a case of cheating beyond reasonable doubt.⁷ **I will explain about the first piece of circumstantial evidence**, in the form of the use of a theorem that was not learned in the course (the same "exam"). The defense provided an explanation, supported by evidence, whereby the Student did not copy the theorem and did not get help from anyone but rather learned the theorem from the Internet site of Ariel University, and she also noted on the exam itself (p. 2) that she is not certain about the answer to the question and explained what she wanted to show, which can be seen on the Student's exam document itself which was presented at the hearing for my review (it should be noted that the Student also noted in her testimony before me on February 16, 2021, that she attempted to ask the instructor regarding the question but did not succeed)⁸ And regarding the **second piece of circumstantial evidence**, in the form of the **clarification call on Zoom**, in which the Student **did not know how to explain the theorem**, the defense provided **evidence that creates reasonable doubt**. The defense claims that the circumstances in which the clarification call, 20 days after the date of the exam, was held the Student was on family vacation away from her home and was very tense and found it difficult to concentrate (see the Student's statement in her response letter to the Lecturer's complaint dated August 21, 2021 and her testimony on pp. 5, 14-15 of the protocol of February 16, 2021).⁹ **Though she did not remember during the call where the theorem was taken from immediately after the call she sent the Lecturer email messages in which there is a link to the same theorem that she used in the answer to the question under dispute**, from the Internet site of Ariel University [of course, the email and the history of searches that the Student performed, were presented at the hearing (see p. 5 of the hearing protocol of February 16, 2021) and was sent for my review –

I will explain that **circumstantial evidence** is one that proves a circumstance, and based on the circumstance the claimed ⁷ fact needing proof can be concluded logically and reasonably; whereas direct evidence is evidence that directly **proves** one of the different facts under dispute which serves as the basis of the offense (section 7 of the judgement of the Honorable Justice Hendel in CrA 7644/17 **Grad v. the State of Israel** (published in Nevo on October 21, 2018).

Regarding **the acquittal based on circumstantial evidence** see CrA 2132/04 **Cais v. the State of Israel** (published in Nevo, May 28, 2007). CrA 10033/17 **Shaccer v. the State of Israel** (December 11, 2019), and in CrA 2697 **Hadad v. the State of Israel** (published in Nevo, September 6, 2016) and the unanimous viewpoint of the Court of Appeals in CrA 6392/13 **The State of Israel v. Kriaf** (January 21, 2015). Also see Neil Hendel and Michael Cohen Circumstantial Evidence in Reference to the Status of Circumstantial Evidence in Criminal Cases – An Empirical View of Erroneous Convictions 361 **Yoram Denzinger's Book** (Limor Zar Gutman et al. editors 2019).

In the Student's words: "**I came prepared, I left the question till the end, when I raised my hand to ask the instructor, it seems there were lots of questions on Zoom, they did not answer me, I deliberated whether to submit it like that or not**" (p. 14 of the protocol of February 16, 2021)

For instance, in the Student's words: **I was very tense before the call and during the call... I was never in such a situation; I was under a lot of pressure... I did not know that after two and a half weeks, when I am under pressure and with an awful feeling, I will again be under examination on this subject**" (p. 2 of the response letter); **"I was really tense, it is important for me to note that during that period with the cloud over me, in the period with the Zoom, I apologize that I am crying, but my attempts to explain to you in the Zoom call, that I have other exams, I had five exams that same semester ... after several minutes when I calmed down, I succeeded in remembering that it was about mathematics. I did not even have a pen or piece of paper... in 15 minutes while feeling under pressure to come and say 'she does not know the material' I sent you an email with the things"** (ibid, p. 14 of the protocol, the bold type is not in the source).

Appendices 1 and 2 of the defense summaries]¹⁰ **Second**, as stated this concerns only one accusation that focuses entirely on one specific question on the exam (question 3 that weighs 18% of the exam) and there is no no suspicion, even the slightest regarding all of the other questions on the Student's exam, as testified by the esteemed Lecturer himself (see paragraph 5 above); **third**, a review of **the Student's grade sheet** presented on her behalf (**Appendix 5** of the defense summaries) shows that this case concerns **a serious and good student** whose grade average her first year was 81.13 and her second year it was 82.38 (excluding the course under discussion). It should be emphasized in this context that the Lecturer and the Instructor agreed that the Student was present in all of the lessons and that she took an active part in the course (see the Lecturer's statement on p. 13 of the protocol of February 16, 2021 and the screenshots the Student presented through her representative in the framework of the summaries and are marked as **Appendix 6** of the summaries); **fourth**, the main part of the Student's testimony that refers to the browsing history of the student on her personal computer during her studies towards the exam (including the relevant dates) was supported in the affidavit of Adv. Lior Geffen dated February 22, 2021 (**Appendix 3** of the defense summaries), given at my request (see pp. 9-10 of the protocol of February 16, 2021. In my opinion the affidavit supports the Student's narrative and shows the authenticity of her version.

- 12. All of the evidence presented by the defense establish a reasonable possibility that is not negligible, which undermines the factual array presented by the prosecution** to the extent required, so that the unequivocal conclusion about the wrongful act of the Student no longer meets the tests of logic and reason. It should be emphasized that **"we are dealing with the standard of 'reasonable doubt'. It is not a question of complete or absolute certainty"** [par. 8 in the judgement of Honorable Justice Hendel in CrA 7644/17 **Grad v. The State of Israel** (published in Nevo, October 21, 2018) (hereinafter "**Grad Case**")].¹¹ Indeed, as, the Honorable Justice Hendel instructs in par. 8 of the **Grad Case**, the principle rule concerning circumstantial evidence is the **rule of the only logical conclusion**. That is, it can be determined that indeed the Student cheated on question 3 or received help from another person – the same finding required that is disputed between the parties based on the two pieces of circumstantial evidence that the prosecution provided only when it is proven that the wrongful act is the one and only conclusion warranted from the circumstances. Consequently, **as long as the facts proven logically suit another explanation that negates the wrongful act, or there is doubt regarding the possibility of a certain explanation, as indeed happened in the case before us, it should not be concluded from two pieces of circumstantial evidence that require proof beyond reasonable doubt and conviction cannot be based on them.**

It is noted that the Lecturer himself testified during the hearing that **"I accept that you took material from a different university"** (p. 6 of the protocol dated February 16, 2021).

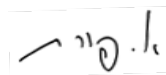
Also see CrA 1003/92 **Ben Sayid v. The State of Israel** (published in Nevo, November 10, 2008).¹¹

13. Indeed, there is no doubt that presentation of the suspicious circumstances the scholarly Lecturer presented "requires investigation" (in the words of our sages) and my viewpoint is that **justifiably the devoted Lecturer sent his complaint to the honorable Complainant for clarification and did so with the full belief of integrity of exams and ethicality in the framework of the persistent struggle with the phenomenon of cheating which unfortunately is found throughout the academia as a result of the Covid-19 pandemic.** Nonetheless, as stated, after hearing the testimonies and reviewing the vast evidence in this case, **I cannot determine as an expert in law, at a level that is beyond reasonable doubt, that cheating is the only option in this case.**¹² Indeed cheating is a reasonable option but reasonable is not sufficient to convict in the case before us (see par. 6 of my decision in Disciplinary File 9/2020 of October 29, 2020). As the case law teaches: **"only if the convicting conclusion clearly and conclusively prevails over any other logical alternative theory, we can state that the defendant's guilt was proven beyond reasonable doubt"** [CrA 4354/08 The State of Israel v. Rabinovich, par. 67 (published in Nevo, April 22, 2010; also see recently the decision of the honorable Judge Shelly Malka, in the decision 14/2020 of December 14, 2020, para. 12-14). In this context even the determined Lecturer himself in his fairness agrees that **"it is possible that theoretically she** (the student – A. P.) saw this theorem and remembered it, that is also a possibility" (p. 15 of the protocol of February 16, 2021).
14. In light of all of the above, I wholeheartedly decided to acquit the Student due to reasonable doubt, because there was, as stated, with all of her explanations supported by circumstantial and cumulative evidence of her own, enough to place doubt on the intensity of the two pieces of incriminating circumstantial evidence that the prosecution presented.

c. Conclusion

15. **As stated, I decided to acquit the Student of the offenses of which she was accused in the Complaint.**

This decision shall be publicized without naming the Student or providing any other identifying detail.

Dr. Assaf Porat
 Disciplinary Officer

¹² Concerning the basic principle of reasonable doubt see p. 4 of the defense summaries and paragraphs 32-37 of the judgement of the honorable Justice Denzinger in CrA 10479/08 John Doe v. The State of Israel (published in Nevo, June 112009), paragraphs 71-74 in the judgement of Honorable Justice Joubran and the judgement of the Honorable Justice Hendel in CrA 9809/08 Lazarovesky v. The State of Israel (November 25, 2010).